

24.11.2022

StV@eduskunta.fi

HE 189/2022 vp

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sukupuolen vahvistamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sukupuolen vahvistamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Yleistä Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sukupuolen vahvistamisesta ja HUSin eri asiantuntijat kuten myös lukuisat muut sairaanhoitopiirit ja toimijat ovat antaneet siitä lausuntoja jo keväällä 2022.

Esitetyssä laissa vahvistetaan henkilön itsemääräämisoikeutta erottamalla sukupuolen oikeudellinen vahvistaminen lääketieteellisistä tutkimuksista ja hoidoista. Sen myötä sukupuolen oikeudellinen vahvistaminen on mahdollista ilman lääketieteellisiä tutkimuksia tai hoitoja henkilön oman selvityksen perustella. Selvitykseksi riittää, että henkilö kokee kuuluvansa vahvistettavaan sukupuoleen ja että kyse on hakijan näkemyksen mukaan pysyväisluonteisesta kokemuksesta. Lisääntymiskyvyttömyyden vaatimus on poistettu. Edellä esitetyt lakimuutokset ovat mielestämme hyvä uudistus huomioiden myös se tärkeä käytäntö, että juridisen sukupuolen vahvistaminen ei ole peruuttamaton toimenpide.

Sukupuolen vahvistamisen edellytykset (1 §)

18 vuoden ikäraja juridisen sukupuolen vahvistamiselle on perusteluiltaan lakiesityksessä ristiriitainen. Kuten HUS Naistentaudit ja synnytys -toimiala jo aiemmassa lausunnossaan totesi, alaikäisten kohdalla ei ole näyttöä siitä, että juridisen ja lääketieteellisen prosessin erottaminen toisistaan vähentäisi lääketieteellisen hoidon tarvetta.

Ristiriitaiseksi lakiesityksessä jäävät perustelut täysi-ikäisyyden vaatimuksesta juridisen sukupuolen vahvistamiselle. Nykyisellään sukupuolidysforian hoitopolku sisältää

24.11.2022

hormonihoidon, joka voidaan aloittaa alle 18-vuotiaalle, mikäli nuorisopsykiatrit vahvistavat transsukupuolisuusdiagnoosin. Täten hormonikorvaushoito siis aloitettaisiin henkilölle, joka ei kuitenkaan lain mukaan voisi itse vahvistaa sukupuoltaan. Nuoren itsemääräämisoikeudelle ja psyykkiselle hyvinvoinnille sekä lasten oikeuksien toteutumiseksi on tärkeää, että hän voisi vahvistaa sukupuolensa halutessaan jo ennen täysi-ikäisyyttä.

Sukupuoliristiriidan kanssa eläminen voi heikentää yksilön hyvinvointia merkittävästi ja altistaa psyykkiselle sairastuvuudelle sekä syrjiville käytännöille. Nuori siirtyy usein 16-vuotiaana uuteen opiskelupaikkaan, ja oikea-aikainen sukupuolen vahvistaminen voisi olla elämänlaadun ja syrjinnän välttämisen kannalta tärkeää. Tämä voisi mahdollisesti vähentää myös mielenterveyshäiriöiden määrää.

Lähetteitä sukupuoli-identiteetin tutkimuksiin lakiuudistus ei todennäköisesti kuitenkaan vähentäisi, koska käsityksemme on, että hyvin harva nuori tyytyisi vain juridiseen sukupuolen muutokseen.

Mielestämme sukupuolen oikeudellinen vahvistaminen tulisi olla mahdollista myös alle 18-vuotiaille.

Markku Mäkijärvi
johtajaylilääkäri
HUS

Jari Petäjä
toimialajohtaja
HUS Lasten ja nuorten sairaudet